

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Handleiding voor raadsonderzoekers

**In het kader van de studie naar de
interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het LIJ
(IBB-studie)**

**Prof.dr. L.A. van der Ark
J.L. van Leeuwen, BSc/BA**

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Overzicht van de IBB-studie	4
3. Onderzoekopzet en werkproces: Voorafgaand aan het raadsonderzoek	6
4. Onderzoekopzet en werkproces: Het raadsonderzoek	7
4.1 Werving van cliënten	7
4.2 Voorbereiding	9
4.3 Het raadsonderzoek	11
4.4 Afhandeling	12
4.5 Eventuele nieuwe afspraak	13
5. Vragen en klachten	13
Bijlagen	
A. Formulier “informed consent raadsonderzoekers”	13
B. Tekst voor telefoongesprek ouders	14
C. Uitnodigingsbrief ouders	15
D. Uitnodigingsbrief jeugdige verdachte	17
E. Tekst voor ontvangst jeugdige verdachte en ouders	18
F. Tekst voor email aan professionele betrokkenen	20
G. Verklarende woordenlijst	22

1. Voorwoord

Raadsonderzoekers van de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) spelen een grote rol in de preventie van jeugdcriminaliteit in Nederland. Het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ) is daarbij een instrument om op gestructureerde wijze informatie van individuele jeugdige verdachten te verzamelen en te analyseren. Bij een instrument dat zoveel impact heeft op de maatschappij is het van belang dat de kwaliteit voortdurend wordt gemonitord. In dit kader wordt momenteel de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid^{*1} (IBB) van het LIJ onderzocht door onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Dit wetenschappelijk onderzoek wordt de IBB- studie^{*2} genoemd.

Deze handleiding is bedoeld voor raadsonderzoekers die participeren in de IBB-studie. De handleiding probeert een zo goed mogelijk beeld te geven wat van u als participierend raadsonderzoeker wordt verwacht. Paragraaf 2 geeft een kort overzicht van de IBB-studie; paragraaf 3 beschrijft de selectie van raads- onderzoekers; paragraaf 4 geeft een gedetailleerde beschrijving van de taken van geselecteerde raadsonderzoekers; en paragraaf 5 geeft aan wat zij moeten doen bij vragen, opmerkingen of klachten.

We hebben deze handleiding zorgvuldig samengesteld, maar we zijn ons ervan bewust dat een handleiding nooit in alle gevallen kan voorzien. Daarom zal voorafgaand aan de studie een startbijeenkomst^{*} plaatsvinden, waarin de procedure wordt uitgelegd en waar gelegenheid is om vragen te stellen. Verder wijzen wij erop dat wanneer u geselecteerd wordt op deel te nemen aan de studie

- dat de conclusie en de aanbevelingen van de studie de kwaliteit van het LIJ betreft, niet de kwaliteit van de raadsonderzoekers;
- dat de onderzoeksgegevens anoniem zijn en de onderzoekers noch het ministerie de gegevens naar u kunnen terug leiden;
- dat u te allen tijde hun medewerking aan de IBB-studie zonder gevolgen kunnen intrekken;
- dat de tijd die u kwijt bent met de studie in geheel in werktijd valt.
- dat de IBB-studie zo is opgezet dat de benodigde inspanning door de RvdK geminimaliseerd wordt;
- dat u meewerkt aan de kwaliteitsverbetering van het instrument waar u als professional mee werkt en
- dat de studie na afloop desgewenst voor intervisie gebruikt worden.

Wij danken u hartelijk voor uw medewerking.

Amsterdam, mei 2017

Prof. dr. L. Andries van der Ark
Julia L. van Leeuwen, BSc/BA

---

¹ Woorden voorzien van een asterisk zijn ook uitgelegd in de verklarende woordenlijst

² De term *studie* wordt gebruikt in plaats van onderzoek om verwarring te voorkomen met het *raadsonderzoek* dat door de RvdK wordt uitgevoerd.

2. Overzicht van de IBB-studie

Wat is IBB? De IBB (interbeoordelaarsbetrouwbaarheid) is de mate waarin de antwoorden van verschillende beoordelaars (*raadsonderzoekers* in dit geval) op dezelfde vraag overeenkomen. Als de IBB gelijk is aan 1, dan is de IBB maximaal en komen de antwoorden van alle beoordelaars perfect overeen. Als de IBB gelijk is aan 0, dan zijn de antwoorden van de beoordelaars niet gerelateerd. De IBB van de vragen van het LIJ zullen daar tussenin zitten, afhankelijk van de vraag. Het lijkt aannemelijk dat vraag 2.3 (*Diploma voortgezet onderwijs*) eenduidiger te beantwoorden is dan vraag 9.2 (*Mate waarin jeugdige vindt dat vechten en fysieke agressie geschikt zijn voor het oplossen van conflicten*). Als meerdere raadsonderzoekers zowel vraag 2.3 als vraag 9.2 invullen voor dezelfde jeugdige, dan zullen de antwoorden op vraag 2.3 waarschijnlijk minder variatie vertonen dan de antwoorden op vraag 9.2. Vraag 2.3 heeft dan een hogere IBB dan vraag 9.2.

Doel van de IBB-studie. Op verzoek van het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) de opdracht gegeven te onderzoeken wat de *interbeoordelaarsbetrouwbaarheid* (IBB) is van selectie-instrumenten *Deel 2A (in verzekering stelling)*, *Deel 2A (regulier)*, *Deel 2B (regulier)* en *Deel 2B (actualisatie)* van het *Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen* (LIJ). Het betreft de IBB van zowel de scores op de afzonderlijke vragen (itemscores) als de scores op de risicofactoren en de beschermende factoren.

Het vergelijken van scores op de vragen, risicofactoren en beschermende factoren tussen verschillende jeugdige verdachten is goed mogelijk bij een hoge IBB, maar slecht mogelijk bij een lage IBB. Bij een lage IBB zijn risicofactoren en beschermende factoren daarom slecht te interpreteren. Bij een belangrijk instrument als het LIJ moeten de vragen zo geconstrueerd zijn dat de IBB hoog is. Als een vraag een lage IBB heeft, dan is dat een aanwijzing dat de vraag uit het LIJ onduidelijk is en dat kan dat een reden zijn de vraag te herformuleren. De conclusie en de aanbevelingen van de studie gaan dus over de kwaliteit van de vragen van het LIJ en niet over de kwaliteit van de beoordelaar.

Personen betrokken bij de IBB-studie.

- *Opdrachtgevers:* De opdrachtgever is het Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- *Onderzoekers:* Prof. dr. L. Andries van der Ark (coördinator), dr. Terrence D. Jorgensen Jr., dr. Claudia E. van der Put, Julia L. van Leeuwen BSc/BA (student-assistent), Hannah Rós Sigurðardóttir BSc (student-assistent), Lisette C. van Viegen BSc (student-assistent).
- *Begeleidingscommissie:* Er is een externe begeleidingscommissie ingesteld bestaande uit Dr. Petra Hurks (Universiteit Maastricht, voorzitter), Dr. Wilco H. M. Emons (Tilburg University), Drs. Essy van Dijk (WODC), Drs. Martha Padmos (Ministerie van Veiligheid en Justitie), Drs. Ingrid Schuurs (Raad voor de Kinderbescherming; RvdK).
- *Personen die medewerking verlenen vanuit de RvdK:* Annet Stolk (Procesmanager RvdK) en raadsonderzoekers die participeren in de studie.
- *Respondenten:* jeugdige verdachten, hun ouders/verzorgers, en betrokken professionals.

Korte beschrijving van de deelstudies

1. *Technische studie 1*: Nov 2016 – Jan 2017 (afgerond): In deze studie is het optimale onderzoeksdesign vastgesteld, waarbij optimaal betekent dat de tijd van raadsonderzoekers zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt. Het optimale onderzoeksdesign bestaat uit mini-onderzoekje* waarin één *team* van vier raadsonderzoekers uit dezelfde regio voor twee jeugdige verdachten het LIJ invullen. Eén mini-onderzoekje levert dus $4 \times 2 = 8$ ingevulde LIJ-vragenlijsten op. Per regio worden twee of drie mini-onderzoekjes uitgevoerd. Het totaal aantal benodigde mini-onderzoekjes wordt gedurende de studie vastgesteld
2. *Commissie Ethiek* (Feb 2017 – Mrt 2017; afgerond): De IBB-studie is goedgekeurd door de Commissie Ethiek van de Afdeling Pedagogiek, Onderwijskunde en de Lerarenopleiding van de UvA onder nummer 2017-CDE-7576). Zie ook paragraaf 5.
3. *Pilotstudie en planning dataverzameling* (Apr 2017 – Sep 2017). De onderzoekers wonen een gesprek met een jeugdige verdachte bij, en raadsonderzoekers leveren commentaar op de studie en de handleiding. Er worden startbijeenkomsten in verschillende regio's gepland voor het verzamelen van data.
4. *Data verzamelen* (Jun 2017 – Okt 2017). Dit is het onderdeel waar raadsonderzoekers meedoen. Welke raadsonderzoekers meedoen staat in paragraaf 4, en wat ze moeten doen in paragraaf 5. De data worden opgeslagen in de beveiligde Research-Management Repository (<http://rdm.uva.nl>) volgens de regels van WODC.
5. *Technische studie 2* (Feb 2017 – Jul 2017). De data-analyse wordt voorbereid, en aan de hand van binnengekomen data wordt bepaald hoeveel mini-onderzoekjes (zie punt 1) er nodig zijn.
6. *Analyse* (Nov 2017). Voor alle items afzonderlijk, voor alle beschermende factoren en risicofactoren, en voor het dynamisch risicoprofiel wordt de IBB geschat. Daarnaast wordt ook aangegeven hoe nauwkeurig de schatting is. De data worden anoniem verwerkt: Er wordt per ingevulde LIJ alleen het *kindzaaknummer* en een door elke raadsonderzoeker te zelf te kiezen *gebruikersnaam* bewaard. Deze zijn nodig om bestanden van verschillende raadsonderzoeker-casus combinaties zinvol aan elkaar te koppelen.
7. *Verslaglegging*. (Nov 2017). De resultaten verschijnen in een Nederlandstalig verslag dat wordt aangeboden aan het Ministerie van Justitie. Het verslag zal naast een beschrijving van de onderzoeksvraag en het design van de studie, een overzicht bieden van alle geschatte IBB's met de mate van nauwkeurigheid waarmee ze geschat zijn. Mogelijk worden aanbevelingen gedaan over het herzien van items in het LIJ. Het verslag bevat geen namen van raadsonderzoekers, jeugdige verdachten, ouders of betrokken professionals* .

3. Onderzoeksofzet en werkproces: Voorafgaand aan het raadsonderzoek

Welke raadsonderzoekers doen mee met de IBB-studie? Raadsonderzoekers spelen een belangrijke rol in de dataverzameling van de IBB studie. Vanwege het wetenschappelijk belang worden raadsonderzoekers door loting geselecteerd. De procesmanager van de RvdK selecteert eerst de deelnemende regio's, waarbij rekening wordt gehouden met mogelijke achterstanden in LIJ-afnames. Voor elke geselecteerde regio selecteert de procesmanager vervolgens de raadsonderzoekers die meedoen aan de IBB-studie. Deze selectie is een gewogen loting. Dat betekent dat raadsonderzoekers die meer ervaring met het LIJ hebben, een grotere kans hebben om te worden geselecteerd. Elke geselecteerde raadsonderzoeker wordt vervolgens in een onderzoeksteam van vier raadsonderzoekers geplaatst. Elk onderzoeksteam* doet raadsonderzoek naar twee jeugdige verdachten. Door loting wordt ten slotte bepaald wie van de raadsonderzoekers in een onderzoeksteam eindverantwoordelijk* is voor het raadsrapport bij de eerste casus, en wie bij de tweede casus. De andere drie raadsonderzoekers worden aangeduid als *observanten**. Tabel 1 geeft een fictief voorbeeld van twee onderzoeksteams, elk met vier raadsonderzoekers, waarbij ook bepaald is wie eindverantwoordelijk is bij welke casus.

Tabel 1

Fictief voorbeeld van twee onderzoeksteams van vier raadsonderzoekers in één regio.

Regio X		Onderzoeksteam 1		Onderzoeksteam 2	
Raadsonderzoeker	Eindverantwoordelijke		Raadsonderzoeker	Eindverantwoordelijke	
	Casus 1	Casus 2		Casus 1	Casus 2
Mevr. A			Dhr. E		X
Mevr. B	X		Mevr. F		
Dhr. C			Dhr. G.		
Dhr. D		X	Dhr. H.	X	

Wat wordt van een raadsonderzoeker verwacht? Raadsonderzoekers wordt gevraagd om mee te doen met de IBB-studie en daarvoor een document (*bijlage A*) te tekenen. Raadsonderzoekers beloven hiermee dat ze tijdens het raadsonderzoek niet met elkaar over de casus spreken.

Verder wordt verwacht dat het raadsonderzoek onder zo normaal mogelijke omstandigheden wordt uitgevoerd. Dit houdt in dat ieder van de vier raadsonderzoekers in het onderzoeksteam dossieronderzoek doet, bij de gesprekken aanwezig is en de informatie van de betrokken professionals* krijgt, en het LIJ invult. De precieze werkwijze staat in paragraaf 4.

Ten slotte wordt de raadsonderzoekers gevraagd een *gebruikersnaam** te verzinnen die elke keer gebruikt wordt als het LIJ ingevuld wordt. Er wordt per ingevulde LIJ alleen het *kindzaaknummer** en deze door de raadsonderzoeker zelf gekozen gebruikersnaam bewaard. Deze zijn nodig om bestanden van verschillende raadsonderzoeker-casus combinaties zinvol aan elkaar te koppelen.

Wat krijgt een raadsonderzoeker er voor terug? Ten eerste biedt de IBB-studie de mogelijkheid om het LIJ, het eigen professionele instrumentarium, te verbeteren. Daarnaast mogen raadsonderzoekers, indien gewenst en indien de data zijn opgestuurd, de casussen gebruiken voor intervisie binnen het eigen team. De casussen mogen gebruikt worden voor intervisie buiten het team de gehele studie is afgerond in november 2017. Het is ook van belang op te merken dat deelname aan de IBB-studie in werktijd gebeurt.³

Mag een raadsonderzoeker weigeren om deel te nemen? Ja. Er is met de RvdK afgesproken dat raadsonderzoekers hun medewerking aan de studie zonder consequenties en te alle tijden mogen weigeren. Als een geselecteerde raadsonderzoeker deelname weigert, dan wordt hij of zij vervangen door een andere raadsonderzoeker.

4. Onderzoeksopzet en het werkproces: Het raadsonderzoek

Het hele idee van de IBB-studie is dat een raadsonderzoek niet door één raadsonderzoeker maar door vier raadsonderzoekers onafhankelijk gedaan wordt zodat de IBB bepaald kan worden. Verder moet alles zo goed als mogelijk op de normale wijze gebeuren. Figuur 1 geeft een beknopte weergave van alle taken voor één casus in de vorm van een stroomdiagram. Een onderzoeksteam moet het stroomdiagram dus twee keer doorlopen. De procedure is geheel ingebed in de gebruikelijke procedure bij een raadsonderzoek. Alle verschillende onderdelen worden uitgelegd in de deelparagrafen 4.1 tot en met 4.5.

4.1 Werving van cliënten

In eerste instantie is elke jeugdige verdachte die voor de IBB-studie gerekruteerd wordt een jeugdige bij wie Deel 2A (regulier) wordt afgenomen. Het werven verloopt in drie stadia (telefoongesprek, uitnodigingsbrief, vraaggesprek), die al onderdeel zijn van de standaardprocedure voor het raadsonderzoek van de RvdK. De eerste jeugdige verdachte die in zicht komt wordt geworven. Zowel jeugdige verdachten als ouders mogen weigeren aan de studie mee te doen. De rekruteringsprocedure is zo opgezet dat in een zo vroeg mogelijk stadium bekend wordt of jeugdigen en hun ouders willen deelnemen aan de studie. Figuur 2 geeft het werven van cliënten als stroomdiagram weer.

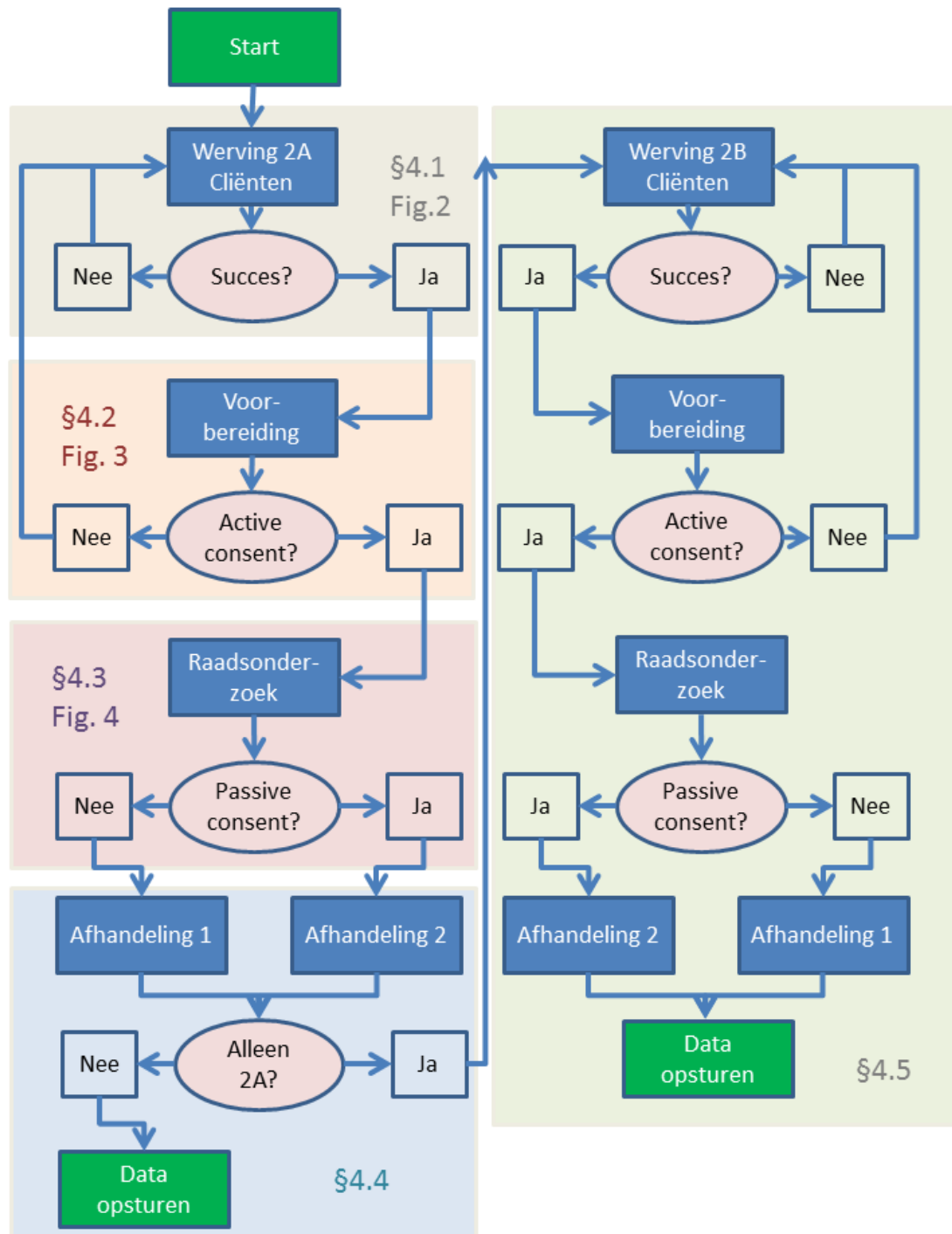
Plan datum en tijdstip. Bij het kiezen van de datum en het tijdstip van de gesprekken moet er rekening mee worden gehouden dat alle vier de raadsonderzoekers aanwezig moeten zijn.

Telefoongesprek. De ouders of verzorgers worden opgebeld door de eindverantwoordelijke raadsonderzoeker om een afspraak te plannen voor het vraaggesprek. Tijdens dit telefoongesprek wordt de ouders uitgelegd dat tijdens het

---

Op 01-06-2017 hadden we nog geen uitsluitsel of deelname aan de IBB-studie eventueel SKJ punten kan opleveren.

vraaggesprek ook een wetenschappelijke studie plaatsvindt, en de ouders wordt gevraagd of zij daar bezwaar tegen hebben. Hierbij is het van belang om duidelijk aan te geven dat de inhoud en persoonlijke gegevens niet worden gebruikt, maar dat de studie dient om de vragen van het LIJ te onderzoeken. De ouders wordt in een zeer vroeg stadium gevraagd naar eventuele bezwaren om de kostbare tijd van

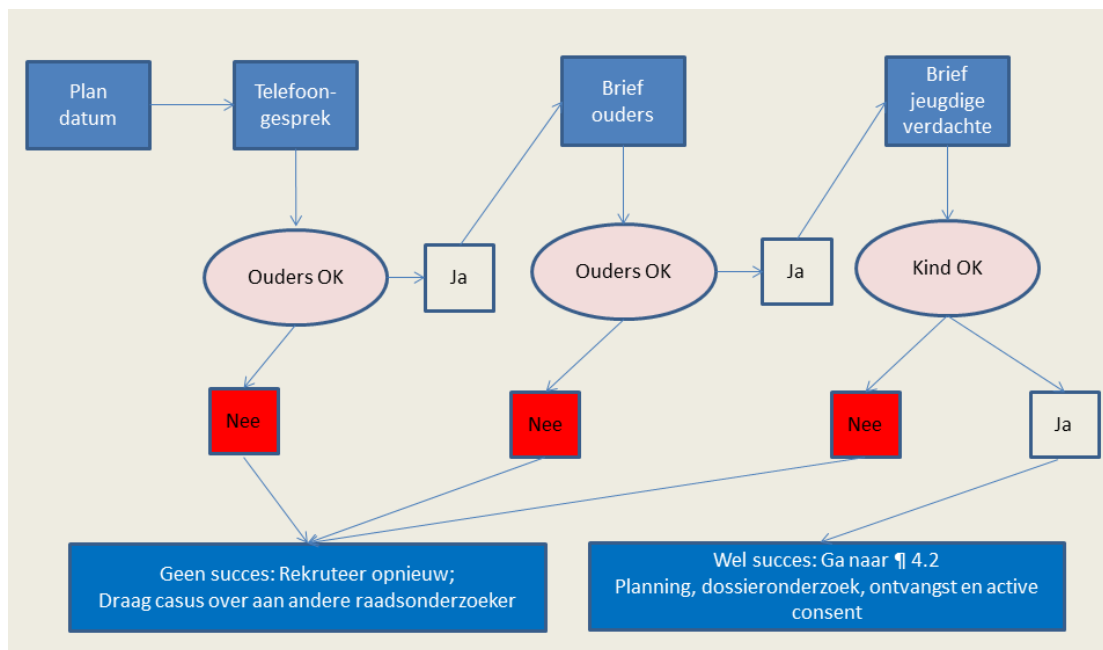

Figuur 1: Stroomdiagram van de gehele procedure

de raadsonderzoekers te sparen. Als ouders niet telefonisch bereikbaar blijken dan wordt aangenomen dat de ouders voornamelijk geen bezwaar hebben. Als ouders

aangeven dat ze medewerking aan de studie te weigeren, dan worden zij en hun kind uitgesloten van de IBB-studie, maar niet van het raadsonderzoek. In termen van figuur 1 is het rekruteren dan niet succesvol, en moet de volgende jeugdige verdachte worden geworven. De jeugdige verdachte wordt overgedragen aan een andere raadsonderzoeker. De tekst voor het telefoongesprek staat in *bijlage B*.

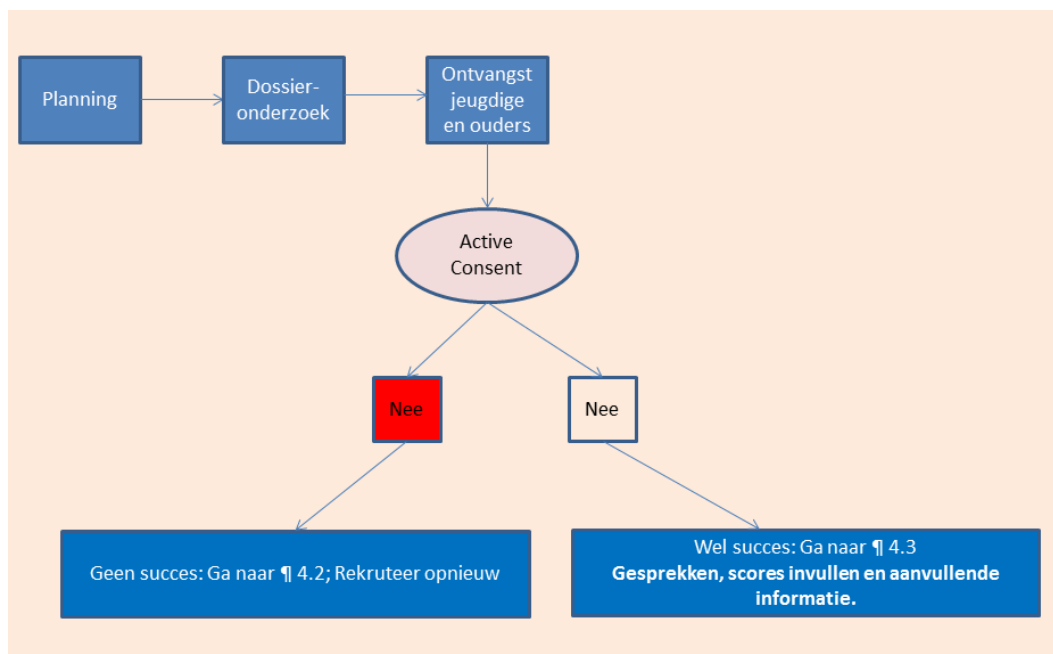
Figuur 2: Stroomdiagram van paragraaf 4.1: Rekruteren Deel 2A (regulier)

Brief ouders: De ouders krijgen een uitnodigingsbrief voor het gesprek. Indien de ouders bij het telefoongesprek geen bezwaar hebben gemaakt of telefonisch niet bereikbaar waren, wordt een paragraaf aan de brief toegevoegd. In de uitnodigingsbrief wordt de ouders opnieuw gevraagd om aan te geven of zij willen meewerken aan de IBB-studie. Als ouders aangeven dat ze medewerking aan de studie weigeren, dan worden zij en hun kind uitgesloten van de IBB-studie (maar niet van het raadsonderzoek). In termen van figuur 1 is het rekruteren dan niet succesvol en moet de volgende jeugdige verdachte worden geworven. De jeugdige verdachte wordt overgedragen aan een andere raadsonderzoeker. De brief aan de ouders staat in *bijlage C*.

Brief jeugdige verdachte. De jeugdige verdachte krijgt tegelijk met de ouders eveneens een uitnodigingsbrief. Ook de jeugdige kan aangeven medewerking aan de IBB-studie te weigeren. Als dat het geval is, dan wordt de jeugdige verdachte en de ouders uitgesloten van de IBB-studie (maar niet van het raadsonderzoek). In termen van figuur 1 is het rekruteren dan niet succesvol, en moet de volgende jeugdige verdachte worden geworven. De jeugdige verdachte wordt overgedragen aan een andere raadsonderzoeker. De brief aan de jeugdige verdachte staat in *bijlage D*.

4.2 Voorbereiding

Deze paragraaf beschrijft de activiteiten tussen de succesvolle werving (dat wil zeggen, dat er geen indicaties zijn dat de jeugdige verdachte en de ouders niet willen meewerken) en het *active consent** (de definitieve deelname). Het bestaat uit de planning, dossieronderzoek, ontvangst van de jeugdige verdachte en de ouders door de gespreksleider, en de uiteindelijke active consent. Figuur 3 geeft de paragraaf als stroomdiagram weer.

Figuur 3: Stroomdiagram van paragraaf 4.2: Planning, dossieronderzoek, ontvangst en active consent.

Planning. Als uit het telefoongesprek of uit reacties op de brieven geen aanwijzingen komen dat de jeugdige verdachten of de ouders zullen weigeren mee te werken aan de IBB-studie, gaat het onderzoeksteam verder. De observanten krijgen bericht dat zij op de datum en het tijdstip van de gesprekken voorbereid aanwezig moeten zijn. Dat houdt in zij op het tijdstip het dossieronderzoek moeten hebben afgerond en de eigen tablet of laptop, plus het door de onderzoekers van de UvA gemaakte Excel-bestand* mee moeten nemen.

Bij de planning kan ook de volgorde aan de orde komen. Een vaste volgorde is van belang voor de vergelijkbaarheid van de scores. Eerst het dossieronderzoek, vervolgens het gesprek met de jeugdige verdachte en het gesprek met de ouders, en ten slotte het opvragen van additionele informatie bij betrokken professionals.

Dossieronderzoek. Zowel de eindverantwoordelijke raadsonderzoeker als elke observant verricht dossieronderzoek zonder overleg met de andere teamleden. Voor de IBB-studie is het cruciaal dat de scores van het LIJ onafhankelijk worden ingevuld.

Ontvangst en active consent. De eindverantwoordelijke raadsonderzoeker ontvangt de jeugdige verdachte en de ouders op de gebruikelijke wijze. Tijdens de ontvangst vraagt de gespreksleider nogmaals of de ouders en jeugdige verdachte bezwaar hebben tegen de IBB-studie. De tekst hiervoor staat in *bijlage E*. Als er geen bezwaar

is maakt de eindverantwoordelijke raadsonderzoeker daarvan een aantekening. De ouders en jeugdige verdachte hoeven zelf geen toestemmingsformulier te tekenen. Als de ouders of de jeugdige geen active consent geven, dan worden zij en hun kind uitgesloten van de IBB-studie (maar niet van het raadsonderzoek), en moet de volgende jeugdige verdachte worden geworven. De observanten mogen de gesprekken dan niet observeren ten behoeve van de studie. Dit scenario is zeer onaantrekkelijk omdat er in deze fase al zeer veel geïnvesteerd is.

4.3 Het raadsonderzoek.

Dit gedeelte bevat het daadwerkelijke invullen van het LIJ. Figuur 4 geeft dit gedeelte weer met een stroomdiagram.

Gesprekken. Als er geen bezwaar is, laten de observanten aan de jeugdige verdachte en de ouders zien dat ze er zijn, en nemen de observanten plaats achter het one-way screen. De gesprekken vinden op de gebruikelijke wijze plaats.

LIJ scores van de eindverantwoordelijke raadsonderzoeker. De eindverantwoordelijke raadsonderzoeker vult tijdens of (eventueel) na de gesprekken het LIJ in met behulp van de gebruikelijke software. Voordat de betrokken professionals worden geraadpleegd print de eindverantwoordelijke raadsonderzoeker de antwoorden op de vragen uit en verwijdert het blad met de persoonsgegevens.

Het is ook van belang de meta-data, die het mogelijk maakt om verschillende bestanden zinvol aan elkaar te koppelen, op de prints te zetten: Het betreft hier het kindzaaknummer en de gebruikersnaam van de raadsonderzoeker (zie paragraaf 3).

LIJ scores van de observanten. De observanten hebben tijdens de gesprekken een laptop of tablet en een door de onderzoekers van de UvA beschikbaar gesteld Excel-

bestand. De observanten vullen tijdens of (eventueel) na de gesprekken het LIJ in, in de eerste kolom (*Gesprekken*) van het daarvoor beschikbaar gestelde Excel-bestand. Wanneer bij de jeugdige verdachte na Deel 2A (regulier) ook Deel 2B (regulier) wordt afgenomen, dan worden de resultaten hiervan bijgewerkt in de kolom '*Gesprekken*'. Ook als er tussen de afname van 2A (regulier) en 2B (regulier) een iets langere periode zit.

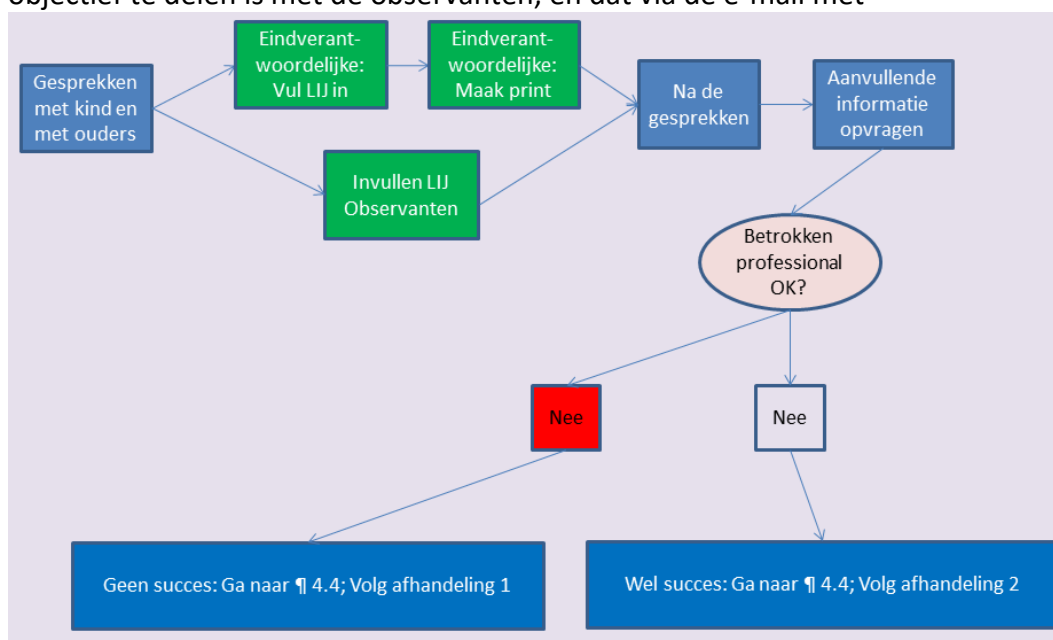
Het is van belang dat de raadsonderzoekers die achter het one-way screen zitten geen contact met elkaar hebben, zowel visueel als verbaal. Hiermee willen we waarborgen dat de waarnemingen van de raadsonderzoekers onafhankelijk zijn.

Het is ook van belang de meta-data in te vullen die het mogelijk maakt om verschillende bestanden zinvol aan elkaar te koppelen: Het betreft hier het kindzaaknummer en de gebruikersnaam van de raadsonderzoeker (zie paragraaf 3).

Na de gesprekken. Wanneer de gesprekken zijn afgelopen, is het de bedoeling dat de raadsonderzoeker nog steeds niet met elkaar communiceren over de casus, omdat de aanvullende informatie van informaten nog van invloed kan zijn op de

scores. Pas als het LIJ volledig is ingevuld, kan weer communicatie tussen de raadsonderzoekers over de casus plaatsvinden.

Aanvullende informatie opvragen. De eindverantwoordelijke raadsonderzoeker benadert na afloop van de gesprekken betrokken professionals (leraar, sociaal werker etc.). De eindverantwoordelijke raadsonderzoeker bepaalt aan wie extra informatie gevraagd wordt. Het verzoek om extra informatie gebeurt bij voorkeur per email. De redenen hiervoor zijn dat de benodigde informatie makkelijk en objectief te delen is met de observanten, en dat via de e-mail met

Figuur 4: Stroomdiagram van paragraaf 4.3: Gesprekken, scores invullen en aanvullende informatie.

ontvangstbevestiging makkelijk en controleerbaar om passive consent kan worden gevraagd. Passive consent betekent dat de professionele betrokkene zelf bezwaar moet maken. De eindverantwoordelijke raadsonderzoeker hoeft er na de e-mail niet meer om te vragen, en als de betrokken professional niets zegt dan mag het team ervan uitgaan dat de betrokken professional medewerking verleent. De tekst voor de passive consent die onder de e-mailtekst geplakt kan worden staat in *bijlage F*

Wat als een betrokken professional bezwaar maakt? Als één of meer van de betrokken professionals bezwaar maakt tegen deelname aan de IBB-studie dan wordt de informatie van de betrokken professional niet gebruikt voor de IBB-studie (wel wordt de informatie gebruikt voor het raadsrapport). In dit geval zullen de scores via Afhandeling 1 worden afgehandeld. Als de betrokken professionals geen bezwaar maken (we gaan ervan uit dat dit vrijwel altijd het geval zal zijn), dan wordt hun informatie indien nodig wel gebruikt voor de IBB-studie. In dit geval zullen de scores via Afhandeling 2 worden afgehandeld.

4.4 Afhandeling

Afhandeling 1 (Een betrokken professional maakt bezwaar).

Eindverantwoordelijke raadsonderzoeker: Alleen de tussentijds uitgeprinte scores van het raadsrapport (paragraaf 4.3) worden opgestuurd naar de UvA. Het raadsrapport van de eindverantwoordelijke raadsonderzoeker is gebaseerd op informatie van de betrokken professionals en kan daarom niet worden gebruikt voor de IBB-studie (zie paragraaf 5).

Observanten: De observanten hoeven hun scores niet aan te passen op basis van de informatie van de betrokken professionals. De drie Excel-bestanden waarin de kolom "Extra informatie" leeg blijft worden opgestuurd naar de UvA (zie paragraaf 5).

Afhandeling 2 (betrokken professionals maken geen bezwaar):

Eindverantwoordelijke raadsonderzoeker: De scores worden aangepast op basis van de informatie van de betrokken professionals, en opnieuw uitgeprint. Zowel de tussentijds uitgeprinte scores (paragraaf 4.3) als de nieuw uitgeprinte scores worden opgestuurd naar de UvA (paragraaf 5). Bij beide sets van LIJ-scores worden de persoonsgegevens van de raadsonderzoeker en de jeugdige verdachte verwijderd, en worden het kindzaaknummer en de gebruikersnaam van de raadsonderzoeker toegevoegd.

Observanten: In het Excel-bestand, kopiëren de observanten de itemscores uit kolom 'Gesprekken' naar de kolom 'Extra informatie', en daarna passen zij (indien nodig) de itemscores in de kolom 'Extra informatie' aan op basis van de aanvullende informatie. De ingevulde Excel-file wordt opgestuurd naar de UvA (paragraaf 5).

Wat nu als Deel 2B niet is afgenomen? Als zowel Deel 2A (regulier) als Deel 2B (regulier) zijn afgenomen, dan is de casus afgewerkt, en kunnen alle data worden opgestuurd. Als tijdens het raadsonderzoek besloten is om alleen Deel 2A (regulier) af te nemen, dan moet een nieuwe jeugdige verdachte gerekruteerd worden waarbij alleen Deel 2B (actualisatie) afgenomen wordt.

Data opsturen. De data van de observanten (Excel-bestanden), de papieren versie van het raadsrapport (bij geen bezwaar van de betrokken professionals), en de gebruikersnaam van de gespreksleider worden door de regiomanager per mail naar de UvA gestuurd (J.L.vanLeeuwen@uva.nl) of opgehaald op de raadsregio locatie.

4.5 Eventuele nieuwe afspraak

Rekrutering van een jeugdige verdachte waarbij Deel 2B afgenomen gaat worden wordt alleen gedaan als er eerder een jeugdige verdachte aan de studie meewerkte waarbij 2B niet werd afgenomen (zie paragraaf 4.4). De procedure (zie rechter zijde Figuur 1) is gelijk aan de procedure zoals beschreven in de paragrafen 4.1, 4.2, 4.3 en 4.4.

5. Vragen en klachten

Vragen vooraf of achteraf. Mocht u voorafgaand aan de IBB-studie vragen hebben, richt u zich dan tot Lisette van Viegen (L.C.vanViegen@uva.nl).

Vragen tijdens de IBB- studie. De bedoeling is dat de IBB-studie wordt uitgevoerd zoals beschreven in de handleiding. Er kan altijd iemand ziek worden of uitvallen. Het algemene idee is dat de IBB-studie zo goed mogelijk volgens deze handleiding te werk gaat. Als u twijfelt kunt u contact opnemen bij voorkeur via de e-mail (L.C.vanViegen@uva.nl) of voor urgente zaken via de telefoon (06-11 95 58 79).

Vragen van de jeugdige en/of ouders. Speciaal voor dit onderzoek is een webpagina aangemaakt met informatie over het LIJ-onderzoek. U kunt onderstaande link naar de jeugdige en/of de ouders sturen. Op deze pagina vindt u informatie over het LIJ-onderzoek, de projectuitvoering, en contactgegevens voor vragen en/of klachten van de jeugdige en/of de ouders.

<http://cde.uva.nl/nl/projecten/ibb>

Klachten. Voor eventuele klachten over deze studie kunt u zich wenden tot de Commissie Ethiek, in de persoon van Dr. Henny M. W. Bos, (adres: UvA, Afdeling POWL, Postbus 15776, 1001 NG Amsterdam; email: H.M.W.Bos@uva.nl).

6. Belangrijke documenten voor de Raadsonderzoeker

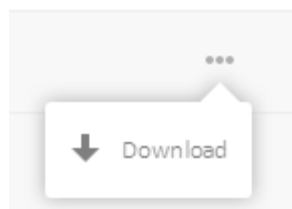
Belangrijke documenten die een raadsonderzoeker nodig heeft om het LIJ-onderzoek uit te voeren zijn te vinden op een aangemaakt surfdrive webadres:

<https://surfdrive.surf.nl/files/index.php/s/5wXIT3xSYcptCe>

Op deze webpagina vindt u de volgende documenten:

- Deze handleiding
- Verkort werkdocument (gemaakt door raadsonderzoeker Maartje Kranen uit Rotterdam-Dordrecht op basis van deze handleiding)
- Informatie voor geïnteresseerden
- Excel Score Formulier

U kunt deze documenten downloaden door op de drie puntjes te klikken en vervolgens op het pijltje met download

Bijlagen

A. Formulier informed consent Raadsonderzoekers

Dit formulier hoort bij de schriftelijke informatie die u heeft ontvangen over de studie *Betrouwbaarheid van het LIJ* (IBB-studie) waar u als raadsonderzoeker aan deelneemt. Uw medewerking bestaat eruit dat u regulier raadsonderzoek doet naar twee jeugdige verdachten, en op basis daarvan het LIJ invult. Drie andere raadsonderzoekers doen hetzelfde. Loting bepaalt welke raadsonderzoekers de gesprekken voeren en welke raadsonderzoekers achter het one-way screen meekijken. Met ondertekening van dit formulier verklaart u dat u de informatie over de IBB-studie heeft gelezen en begrepen. Verder geeft u met de ondertekening te kennen dat u het raadsonderzoek geheel onafhankelijk doet, en niet met anderen over de twee casussen praat totdat het gehele IBB-studie en de raadsonderzoeken zijn voltooid.

[RAADSONDERZOEKER]

“Ik heb de informatie gelezen en begrepen en geef toestemming voor deelname als raadsonderzoeker aan de studie en gebruik van de daarmee verkregen gegevens. Ik behoud daarbij het recht om zonder opgave van reden deze instemming weer in te trekken. Tevens verklaar ik dat ik het LIJ onafhankelijk invul, en gedurende de studie niet met collega’s of anderen over de casussen spreek.”

Aldus in tweevoud getekend:

Datum:

.....
naam raadsonderzoeker

.....
handtekening

[ONDERZOEKER]

“Ik heb toelichting verstrekt op de IBB-studie. Ik verklaar mij bereid nog opkomende vragen over het onderzoek naar vermogen te beantwoorden.”

Datum: 22 mei 2017

L. Andries van der Ark
naam onderzoeker

handtekening

B. Tekst voor telefoongesprek ouders

Korte tekst

Om de kwaliteit van de gesprekken in de toekomst te verbeteren zullen drie van mijn collega's vanachter een spiegel meekijken naar het gesprek. U zult er helemaal niets van merken. Het meekijken heeft niets met uw [zoon/dochter] te maken, en het gaat alleen om de kwaliteit van de vragen die ik stel in het gesprek. Ik ben wettelijk verplicht aan u te vragen of u hier bezwaar tegen heeft dat drie collega's meekijken.

- *Bij geen bezwaar:* Dank u wel
- *Bij wel bezwaar:* Dat is goed. In dat geval zal ik het gesprek alleen voeren.

Meer uitleg (indien nodig)

De collega's kijken mee vanachter een spiegel. Zij kunnen ons wel zien, maar wij kunnen hen niet zien en niet horen. U zult er tijdens het gesprek niets van merken. Ook daarna zult u er niets van merken: Het heeft geen invloed op het gesprek, en geen invloed op het advies aan de officier van justitie. Maar wij zijn verplicht u hier over te berichten en te vragen of u hier bezwaar tegen heeft. Binnenkort ontvangt u een brief met meer informatie hierover.

Nog meer uitleg (indien nodig)

Ik zal nu kort uitleggen waarom er drie andere raadsonderzoekers naar het gesprek kijken. Na ons gesprek moet ik een groot aantal vragen over uw [zoon/dochter] en [zijn/haar] leefomgeving op de computer beantwoorden: Bijvoorbeeld hoe ik vind dat het op school gaat en hoe ik vind dat het thuis gaat? Enzovoort. De antwoorden op de vragen weet ik omdat ik met u en uw [zoon/dochter] gesproken heb. Het strafadvies is onder andere gebaseerd op de antwoorden die ik geef. Wij willen graag weten of het strafadvies anders zou zijn geweest als niet ik, maar één van mijn collega's met u en uw [zoon/dochter] zou hebben gepraat. Het zou niet moeten uitmaken met wie u praat. De Universiteit van Amsterdam onderzoekt nu of dat daadwerkelijk zo is.

Daarom ben ik niet alleen bij het gesprek. Er kijken drie ander raadsonderzoekers mee. We beantwoorden daarna alle vier een groot aantal vragen over uw [zoon/dochter]. De Universiteit van Amsterdam kijkt dan in of onze antwoorden verschillen of hetzelfde zijn.

Zoals ik als zei. U en uw [zoon/dochter] zullen er op geen enkele manier last van hebben: Mijn collega's kunt u niet zien en niet horen tijdens het gesprek. De aanwezigheid van mijn drie collega's heeft geen enkele invloed op het raadsonderzoek naar uw [zoon/dochter]. Het heeft ook geen enkele invloed op het advies aan de officier van justitie. Alleen mijn antwoorden zullen gebruikt worden voor het advies aan de officier van justitie. De antwoorden van de anderen worden alleen gebruikt om te bepalen in hoeverre onze antwoorden hetzelfde zijn.

Uitnodigingsbrief ouders

Datum [DATUM]

Onderwerp Gesprek na melding delict

Geachte heer/mevrouw [Tussenvoegsel] [Achternaam],

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) heeft op [Ontvangstdatum melding] bericht gekregen dat uw [zoon/dochter] [Roepnaam] wordt verdacht van het plegen van [een strafbaar feit/strafbare feiten]. Dit is reden voor de RvdK om een onderzoek te starten. In deze brief leest u wat de RvdK precies doet en wanneer we met u willen praten over uw kind.

Wat doet de RvdK?

De RvdK heeft als taak de officier van justitie te informeren over de persoonlijke omstandigheden van uw [zoon/dochter]. Bovendien moeten we de officier van justitie adviseren over een eventuele straf. Daarnaast onderzoekt de RvdK of [het strafbare feit/de strafbare feiten] een signaal [is/zijn] van achterliggende problemen. Wilt u meer weten over onderzoek van de RvdK? Kijk dan op www.kinderbescherming.nl.

Wanneer is het gesprek?

Onderdeel van het onderzoek is dat ik met uw [zoon/dochter] wil spreken en daarna met u. Deze gesprekken duren ongeveer een uur. Daarnaast stel ik vragen aan informanten zoals mensen van de school van uw kind, zodat ik een goed beeld krijg van de situatie. Voor het gesprek nodig ik u graag uit op:

Datum [Dag en datum]

Tijd [Tijd]

Adres (zie routebeschrijving) [adres]

Kwaliteitsverbetering

Om de kwaliteit van de gesprekken in de toekomst te verbeteren kijken drie van mijn collega's naar ons gesprek. Zij staan achter een spiegel. U hoort mijn collega's niet en u ziet mijn collega's niet. Het meekijken heeft niets met uw [zoon/dochter] te maken, het gaat alleen om de kwaliteit van de vragen die ik stel.

U heeft eerder via de telefoon aangegeven dat u hier geen bezwaar tegen hebt. "U heeft eerder via de telefoon aangegeven dat u hier geen bezwaar tegen hebt.

Als u toch niet wil dat drie medewerkers van de RvdK vanachter een geblindeerd raam meekijken naar het gesprek, dan kunt u mij dit laten weten. Op

<http://cde.uva.nl/nl/projecten/ibb> leest u meer hierover.

U bent verplicht om naar de zitting te komen

Uw [zoon/dochter] heeft een dagvaarding ontvangen voor de zitting. U bent als gezaghebbende ouder(s) verplicht deze zitting bij te wonen. U krijgt daarom ook een oproep voor de zitting van de officier van justitie.

Vragen?

Zonder tegenbericht reken ik erop dat u thuis bent als ik langskom / op uw komst. Heeft u nog vragen over deze brief of het gesprek? Dan kunt u contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

[Naam raadsonderzoeker]

D. Uitnodigingsbrief jeugdige verdachte

Beste [Roepnaam],

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) hoorde op [Ontvangstdatum melding] dat jij wordt verdacht van het plegen van een [strafbaar feit/aantal strafbare feiten]. Dit is reden voor de RvdK om een onderzoek te starten naar jouw situatie.

In deze brief lees je wat de RvdK precies doet en wanneer we met je willen praten.

Wat doet de RvdK?

De RvdK heeft als taak de officier van justitie te informeren over jouw persoonlijke omstandigheden. Bovendien moeten we de officier van justitie adviseren over een eventuele straf. Daarnaast onderzoekt de RvdK of [het strafbare feit/de strafbare feiten] een signaal [is/zijn] van achterliggende problemen. Ook benadert de RvdK in overleg met jou informanten zoals de mentor op je school. Wil je meer weten over de RvdK en ons onderzoek? Kijk dan op www.kinderbescherming.nl.

Wanneer is het gesprek?

Onderdeel van het onderzoek is dat ik met jou wil spreken en daarna met je ouders. Deze gesprekken duren ongeveer een uur. Voor het gesprek nodig ik je graag uit op:

Datum [Dag en datum]

Tijd [Tijd]

Adres (zie routebeschrijving) [Adres], [Postcode] [PLAATS]

Tijdens de gesprekken kijken drie van mijn collega's mee vanachter een glazen wand. Wij kunnen hen niet zien en niet horen, maar mijn collega's kunnen ons wel zien en wel horen. Mijn collega's kijken of ik de vragen die ik stel wel goed zijn. Als je niet wilt dat drie van mijn collega's meekijken, dan kun je mij dit laten weten.

Ouders verplicht om naar zitting te komen

In de dagvaarding die je hebt gekregen, heb je kunnen lezen dat je verplicht bent om naar de zitting te komen. Ook je ouders zijn verplicht de zitting bij te wonen. Zij krijgen een oproep voor de zitting van de officier van justitie.

Vragen?

Zonder tegenbericht reken ik op je komst. Heb je nog vragen over deze brief of het gesprek? Dan kun je contact met mij opnemen.

Met vriendelijke groet,

[Naam raadsonderzoeker]

E. Tekst voor ontvangst jeugdige verdachte en ouders

Bij het telefoongesprek met u en in de uitnodigingsbrief is u verteld dat de Universiteit van Amsterdam de kwaliteit van de gesprekken onderzoekt. Zoals u weet zitten er daarom drie collega's achter die spiegels daar <de raadsonderzoekers laten zien dat ze er zijn>. U heeft eerder aangegeven dat u daar geen bezwaar tegen had. Heeft u daar nog steeds geen bezwaar tegen? Heb jij er ook geen bezwaar tegen?

- **Bij bezwaar.** Prima. Mijn collega's achter het scherm vertrekken.
- **Bij geen bezwaar.** Prima. Dank u wel.

<De raadsonderzoeker maakt een aantekening >

F. Tekst voor email aan betrokken professionals
<oorspronkelijk email>

Studie van de Universiteit van Amsterdam

Om een profiel van [roepnaam] te maken gebruikt de Raad voor de Kinderbescherming het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ), een gestandaardiseerde vragenlijst die overal in Nederland door de Raad voor de Kinderbescherming wordt gebruikt. De Universiteit van Amsterdam doet momenteel onderzoek naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het LIJ. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is de mate waarin de antwoorden van verschillende beoordelaars overeenkomen. Kennis over de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is belangrijk omdat het voor [roepnaam] niet zou mogen uitmaken wie het PROFIEL van [roepnaam] opstelt. Als blijkt dat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van één of meer vragen te laag is, dan kan dat aanleiding zijn om deze vragen te herzien, zodat in de toekomst de kwaliteit van het LIJ verhoogt wordt. Voor het onderzoek naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het LIJ zullen vier raadsonderzoekers een proefiel van [roepnaam] maken. Dat betekent dat uw antwoord behalve aan mij ook aan drie andere raadsonderzoekers wordt gestuurd. Mocht u niet willen meewerken aan het onderzoek naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid, dan verzoek ik u dat bij uw antwoord aan te geven. Uw antwoord zal dan niet naar de drie andere raadsonderzoekers worden doorgestuurd. Meer informatie over het onderzoek kunt in de bijgevoegde informatiebrief lezen.

*****

F. Verklarende woordenlijst

Active consent: Actieve Toestemming. Als active consent vereist is krijgt de onderzoeker geen toestemming om onderzoek te doen bij een persoon of gegevens te gebruiken van een persoon, tenzij de persoon er mee instemt. In veel gevallen moet er ook een handtekening geplaatst worden. Sterker dan passive consent (zie ook *passive consent*)

Betrokken professionals: Personen die aanvullende informatie kunnen verschaffen over een jeugdige verdachte (in brieven ook wel informanten genoemd)

Eindverantwoordelijke raadsonderzoeker (ook raadsonderzoeker verantwoordelijk voor het raadsonderzoek): Raadsonderzoeker die aan de IBB-studie deelneemt, en die door het lot bepaald de eindverantwoordelijkheid heeft voor het raadsonderzoek en de gesprekken voert en informatie bij *betrokken professionals* inwint (zie ook *observanten*).

Excel-Bestand : Een door de UvA gemaakt Excel-bestand dat observanten moeten gebruiken om het LIJ in te vullen.

Gebruikersnaam: Een naam verzonnen door een raadsonderzoeker die deelneemt aan de IBB-studie. Observanten voeren de gebruikersnaam in in het *Excel-bestand*. Eindverantwoordelijke raadsonderzoekers schrijven de gebruikersnaam op het papieren rapport. De gebruikersnaam biedt de onderzoekers van de UvA de mogelijkheid om bestanden te koppelen; de gebruikersnaam garandeert de participerende raadsonderzoeker anonimiteit.

IBB-studie: Het wetenschappelijke onderzoek naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het LIJ. De term IBB-studie is gekozen om geen verwarring te krijgen met het raadsonderzoek, dat in brieven vaak 'onderzoek' genoemd wordt (zie ook paragraaf 2).

Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid: Afgekort tot IBB. De mate waarin twee of meer beoordelaars overeenstemmen in hun beoordeling (zie ook paragraaf 2)

Mini-onderzoekje: De IBB is opgebouwd uit mini-onderzoekjes, waarin een *onderzoeksteam* van vier raadsonderzoekers uit dezelfde regio voor twee jeugdige verdachten het LIJ invullen. Eén mini-onderzoekje levert dus $4 \times 2 = 8$ ingevulde LIJ-vragenlijsten op. Per regio worden twee of drie mini-onderzoekjes uitgevoerd. Het totaal aantal benodigde mini-onderzoekjes wordt gedurende de studie vastgesteld

Observanten: Raadsonderzoeker die aan de IBB-studie deelneemt, en die door het lot bepaald geen eindverantwoordelijkheid heeft voor het raadsonderzoek. Een observant observeert de gesprekken vanachter een one-way screen en krijgt de informatie van *betrokken professionals* aangeleverd (zie ook *eindverantwoordelijke raadsonderzoeker*)

Onderzoeksteam: Team van vier raadsonderzoekers die participeren in de *IBB-studie* (zie ook *mini-onderzoekje*)

Passive consent: Passieve toestemming (wie zwijgt stemt toe). Als *passive consent* vereist is krijgt de onderzoeker toestemming om onderzoek te doen bij een persoon of gegevens te gebruiken van een persoon, tenzij de persoon aangeeft dit niet te willen. Minder sterk dan *active consent* (zie ook *active consent*).

Startbijeenkomst: Bijeenkomst waarbij de onderzoekers van de UvA uitleg geven over de *IBB-studie* aan de raadsonderzoekers die deelnamen aan de *IBB-studie*.